

توصیه هائی برای آزمونگران

(آنچه آزمونگران باید بدانند)

مترجم و تهیه کننده:

حمیدرضا ثابت نژاد

خردادماه ۱۳۸۷

بسمه تعالی

مقدمه :

اجرای آزمون های عملی دارای پیچیدگی ها و ظرائف خاصی است و لذا اجرای مطلوب این آزمون ها موجب اعتباربخشی به گواهینامه های مهارتی سازمان شده و مقبولیت آنرا در بازار کار افزایش می دهد. به عبارت دیگر تعیین صلاحیت حرفه ای متقاضیان و ارزشیابی مهارت آموختگان از دیدگاه و با مشارکت کارفرمایان ، جذب این نیرو ها را در بازار کار تسهیل می نماید.

با توجه به سیاست های جدید سازمان مبنی بر تفکیک حوزه ارزشیابی از آموزش که دستورالعمل اجرائی آن از سوی ریاست محترم سازمان در تاریخ ۸/۱۲/۸۶ به کلیه مناطق ابلاغ شد، مقرر گردید که کلیه آزمون های عملی به وسیله دو آزمونگر مدعو از صنایع، صنوف و بازار کار به انجام رسد. به منظور بستر سازی مناسب و آشنا نمودن این آزمونگران با نحوه اخذ آزمون های عملی، برگزاری کارگاه های آموزشی در استان ها برای آزمونگران مدعو در تعهدات سال ۸۷ ادارات کل پیش بینی شده است. ترجمه ذیل که بر گرفته از آخرین شیوه های مرسوم در امر آزمونگری در کشورهای صاحب سبک در آموزش های مهارتی است، حاوی توصیه هائی است که مد نظر قرار دادن آنها آزمونگران را به سوی اجرای آزمون عملی مطلوب رهنمون می سازد.

امید جزوه پیش رو در راستای استقرار سیاست های جدید سازمان مثمر ثمر واقع گردد.

حمیدرضا ثابت نژاد

دفتر ارزشیابی مهارت

۱۳۸۷/۳/۵

۱- اطلاعات عمومی :

۱-۱- هدف از آزمون مهارتی چیست ؟

به واسطه آزمون مهارتی باید معین شود که :

- آیا کارآموز (آزمون شونده) دانش فنی و مهارتی لازم مربوط به حرفه را کسب نموده است .
- و آیا می تواند فعالیت‌های مربوط به حرفه را خود به طور کامل به انجام رساند.

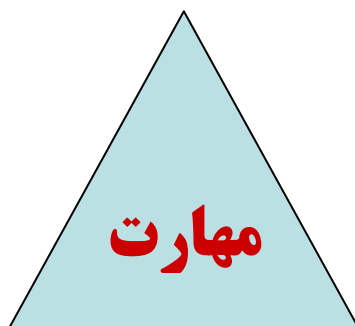
۱-۲- ساختار آزمون‌های مهارتی چگونه است ؟

به شیوه های مختلف اجرا می گردد	آزمون نظری	آزمون مهارتی
داری اجزاء گوناگون است	آزمون عملی	

آزمون نظری : به منظور تعیین سطح دانش فنی از آزمون نظری استفاده می شود با توجه به سطوح حوزه نظری، سوالات باید حداقل در سطح کاربرد طراحی گردد.

آزمون عملی : به منظور اطلاع از اینکه آیا آزمون شونده قادر به انجام فعالیت‌های مرتبط با حرفه می باشد یا خیر از آزمون عملی استفاده می شود. پروژه های آزمون عملی با توجه به سطوح حوزه روانی و حرکتی می بایست حداقل در سطح انطباق طراحی گردد.

دانش فنی
حوزه شناختی سطح کاربرستن

توانایی عملی
حوزه روانی حرکتی سطح انطباق

تعهد اخلاق کاری
حوزه عاطفی سطح ارزشگذاری

روش سنجش	عناصر اصلی مهارت
آزمون کتبی / شفاهی	دانش فنی
اجرای کار عملی	توانایی عملی
مشاهده رفتار (چک لیست)	تعهد اخلاق کاری

۳-۱- چه کسی مجوز حضور کارآموز در آزمون مهارتی را صادر می نماید؟

در خصوص اجازه حضور کارآموز در آزمون مهارتی مربی دوره آموزشی تصمیم می گیرد. مربی مجاز خواهد بود افرادی را که سطح توانایی علمی و عملی کافی را کسب نموده اند به آزمون مهارتی معرفی

نماید.

۱-۴- در چه مواردی آزمونگر از کمیته آزمون خارج می گردد؟

آزمون مهارتی توسط کمیته آزمون متشکل از دو نفر آزمونگر و یک نفر ناظر به انجام می رسد. اعضای کمیته آزمون می بایست هیچگونه قرابت سببی و نسبی ویا استاد شاگردی با آزمون شونده نداشته باشند. آزمونگران باید قبل از برگزاری آزمون با مشاهده لیست آزمون شوندگان در صورت وجود قرابت های فوق از شرکت در کمیته آزمون انصراف دهند تا آزمونگر بیطرف دیگری جایگزین گردد.

۲- سازمان آزمونهای مهارتی

۲-۱- آماده سازی در منزل :

برای انجام آزمون موفقیت آمیز نه تنها کارآموز بلکه آزمونگر نیز باید کاملاً آماده باشد.

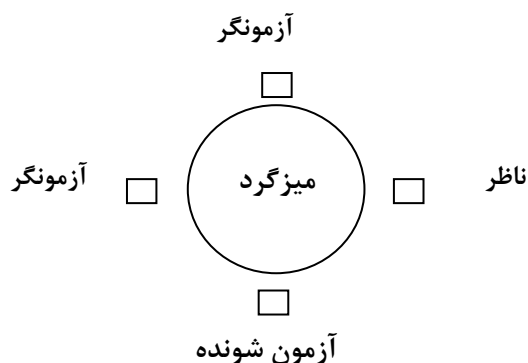
- کنترل بیطرفی آزمونگر از همه جهات : آزمونگر باید پس از دریافت دعوتنامه لیست کارآموزان را کنترل نماید و در صورت وجود قرابت سببی ، نسبی یا استاد شاگردی موارد را اطلاع دهد.
- مواد آزمون : به کارگیری کالا ، مواد ، ابزار آلات ، نقشه ها و نمودارها و جداول سهم زیادی در دقت آزمون دارد . از اداره آزمون اسناد لازم را دریافت نموده و در خصوص اینکه چه موادی را باید همراه داشته باشید بررسی لازم را انجام دهید .
- چک لیست آزمون : تهیه یک چک لیست آزمون حتی برای آزمونگران با تجربه نیز اهمیت زیادی دارد. نمونه این چک لیستها در پروژه های ارزشیابی وجود دارد.

۲-۲- قبل از آزمون

۲-۲-۱- فضای آزمون و چیدمان آن

وضعیت فضای آزمون باید به گونه ای باشد که سبب کاهش ترس و اضطراب آزمون شونده گردد. قبل از شروع آزمون فضای در اختیار قرار گرفته را کنترل نموده و در صورت نیاز با تصمیم اعضای کمیته

تغییرات لازم را ایجاد نماید . در صورتیکه نیاز است اعضای کمیته آزمون به صورت شفاهی نیز سؤالاتی را از آزمون شونده بپرسند . نحوه نشستن آنها پشت میز بهتر است به شکل زیر باشد.

بهتر است از میزگرد استفاده شود و از نشستن اعضا کمیته آزمون در یک طرف میز و مقابل آزمون شونده اجتناب گردد . اینکار سبب ترس و اضطراب در آزمون شونده می شود .

۲-۲-۲- تقسیم کار

با سایر اعضای کمیته آزمون کارها را تقسیم نمائید در این حالات سؤالات زیر باید روشن گردد :

- چه کسی اول صحبت را آغاز می کند ؟ ترتیب صحبت را معین کنید . توجه داشته باشد که همیشه یک آزمونگر آغاز کننده نباشد.

- آیا مواد و اسناد مورد نیاز در دسترس می باشند ؟

همیشه کنترل نمائید که اسناد و اطلاعات مربوط به آزمون به طور کامل در دسترس باشد.

۲-۲-۳- خوش آمد گوئی به آزمون شونده:

در اغلب موارد آزمون شوندگان متعددی وجود دارند . آزمون شوندگان را شخصاً به فضای آزمون هدایت کنید و در این اثنی از عبارات دوستانه (نه در خصوص آزمون) استفاده کنید. بدین ترتیب جو خوبی ایجاد خواهید نمود.

۲-۳- به هنگام اجرای آزمون مهارتی باید به ترتیب زیر عمل نمائید:

- خوشامدگوئی به آزمون شوندگان
- معرفی اعضاء کمیته آزمون
- کنترل هویت آزمون شوندگان
- اطلاع رسانی به آزمون شوندگان در خصوص روند اجرای آزمون
- توضیح در خصوص وسائل و ابزاری که آزمون شونده مجاز به استفاده از آن می باشد و تذکر در خصوص عواقب استفاده از وسائل و ابزار غیر مجاز
- در صورت نیاز به سوالات شفاهی مطابق با بند ۲-۲-۱ عمل گردد
- ناظر آزمون موظف است ، آزمون را از لحاظ مطابقت با مقررات نظارت نماید و موارد لازم را کتباً به واحد سنجش گزارش نماید.

توجه داشته باشید که کمیته آزمون جهت اجرای آزمون باید کاملاً حاضر باشند.

۲-۴- پس از آزمون

آزمونگران پس از آزمون به صورت مجزا توانائیهای آزمون شونده را در هر یک از عناوین مندرج در پروژه ارزشیابی ، بر اساس بارم مندرج نمره دهی می نمایند . پس از نمره دهی نمرات دو آزمونگر در کمیته آزمون تلفیق و معدل گیری شود و نمرات نهائی در فرمهای ویژه درج شده و به امضاء اعضاء کمیته می رسد. در صورتی که نمرات آزمون شونده در بعضی از توانائیهها به حد کافی نمی باشد این موارد باید با مازیک های - لایت شود.

تذکر: در بین هر یک از مقاطع نمره دهی یک زمان کوتاه استراحت در نظر بگیرید . چرا که در غیر این صورت نمی توانید تمرکز و دقت لازم را برای هر یک آزمون شوندگان به صورت یکسان مد نظر قرار دهید.

۳- آزمون صحیح

آزمون مهارتی فشار سنگینی را به آزمون شونده وارد می سازد . وضعیت آزمون غالباً جدید و غیر معمول است ، علی الخصوص که آزمون مهارتی باید از سوی ۳ شخص غریبه (ناظر و دو آزمونگر) به انجام رسد. بسیاری از آزمون شوندگان قبل از آزمون عصبی و نا مطمئن بوده و دچار ترس شدید آزمون می باشند ، علی رغم اینکه آمادگی خوبی دارند.

شما به عنوان آزمونگر این امکان را دارید که به واسطه رفتار خود جو خوشایندی ایجاد نمائید. این عمل موجب خواهد شد که آزمون شونده احساس قرابت بیشتری کند و ترسش کاهش یابد.

۳-۱- به هنگام آزمون به چه مواردی باید توجه نمائید؟

- همیشه سعی نمائید که هنگام شروع آزمون جو خوشایندی ایجاد کنید . این حالت زمانی به بهترین وجه اتفاق می افتد که ورود شما دوستانه ، مودبانه و آرام باشد . در بدو ورود و قبل از شروع آزمون از سوالات مربوط به آزمون پرهیز کنید و از آزمون شونده در خصوص آموزشگاه و نحوه ارائه آموزش سوال نکنید.
- آزمون را با تکالیف ساده آغاز کنید . بدین ترتیب آزمون شونده می تواند مطمئن تر و خود آگاهتر حرکت کند.
- در صورت پرسیدن سوال شفاهی به آزمون شونده زمان کافی بدهید .
- سطح زبان خود را با سطح زبان آزمون شونده هماهنگ کنید از بکاربردن جملات طولانی و ترکیبی خودداری نمائید .
- مطمئن شوید که آزمون شونده سوال شما را فهمیده است ، در صورتیکه سوال را متوجه نشد مجدداً آنرا تکرار نمائید.
- پاسخهای صحیح را با تمجید و یا با تکان دادن سر تقویت کنید . این کار به آزمون شونده اطمینان می بخشد و به او نشان می دهد که راه را درست می رود.

- در هنگام پاسخ به سوالات شفاهی ، آزمون شونده را به موقع نسبت به خطایش آگاه سازید . توصیه نمی شود که به آزمون شونده اجازه داده شود مدت نسبتاً طولانی در خصوص پاسخی که اصولاً غلط است ، صحبت نماید.

- زمانیکه پاسخ آزمون شونده ۱۰۰ درصد درست نیست مدام با کلمات « کافی است » و « بس است » حرف او را قطع نکنید .

- از تعمیق نقاط ضعف آزمون شوند اجتناب کنید (به عبارت دیگر یک نقطه ضعف پیدا نکرده و در خصوص آن مرتب سوال نمائید). در صورتیکه آزمون شونده نتواند پاسخ صحیح را بدهد با چند کلمه پاسخ صحیح را بگوئید .

- همیشه مودب و کارشناسانه برخورد نمائید .

- با دقت به آزمون شونده گوش کنید .

۳-۲- پرسش در حین آزمون عملی و گوش کردن صحیح به پاسخ

آزمون یعنی در وهله اول گوش کردن و در وهله دوم سوال کردن . آزمونگران گاهی اوقات این اشتباه را مرتکب می شوند که در حین گوش کردن ، به فکر فرو می روند که چه سوالی را به عنوان سوال بعدی از آزمون شونده می خواهند بپرسند و در این حالت با دقت به پاسخ گوش نمی دهند . برخی پاسخ صحیح را در مغزشان ثبت کرده اند و صرفاً میزان انحراف را می سنجند . نتیجه این می شود که آزمونگر تمایل دارد حرف آزمون شونده را قطع کند و به درستی به پاسخ گوش ندهد. سعی کنید از این نوع خطاها اجتناب کنید و به صحبت‌های آزمون شونده به دقت گوش کنید .

صحیح گوش کردن یعنی :

- در آن لحظه فقط به آزمون شونده توجه کنید .

- و تمام دقت خود را معطوف به او کنید.

به واسطه حرکت سر ، به آزمون شونده بفهمانید که با علاقه به او گوش می دهید برای مثال از طریق

ارتباط دیداری (چشمی) ، تکان دادن سر به عنوان تأیید و)

۳-۳- به هنگام آزمون از چه کارهایی باید پرهیز نمود :

- ایجاد فشار زمانی شدید : برای مثال از آزمون شونده خواسته شود سریعتر کار را انجام دهد و یا خلاصه تر بگوید.
- سخنانی که از آن بوی قضاوت و ارزشیابی می آید.
- طعنه زدن
- پند دادن و یا درس دادن در حین آزمون
- به سرعت عکس العمل منفی نشان دادن
- قطع کردن پیاپی صحبت آزمون شونده
- به انحراف کشاندن آزمون شونده
- اصرار بر روی یک مشخصه خاص ، گرچه آزمون شونده موضوع را به زبان خود توضیح داده است .
- صحبت کردن با یکی دیگر از اعضاء کمیته در حال پاسخگویی یک آزمون شونده
- سوال کردن همزمان از چند آزمون شونده

۴- سوالات صحیح

نوع سوال تاثیر زیادی در روند و موفقیت آزمون دارد . در آزمون مهارتی باید معین شود که آیا آزمون شونده دانش فنی لازم و توانائی مهارتی مورد نیاز را دارا می باشد تا بتواند حرفه مربوط را خود به تنهایی به اجرا در آورد. این موضوع را می توان به بهترین وجه بواسطه تعیین تکالیفی ارزشیابی نمود که برای شغل معمول بوده و آزمون شونده باید آنها را به اجرا در آورد.

۵- ارزشیابی

ارزشیابی تواناییهای آزمون شونده توسط دو آزمونگر صورت می پذیرد. هر یک از آزمونگران به صورت مجزا تواناییهای مندرج در پروژه ارزشیابی را سنجیده و برابر با بارم در نظر گرفته شده نمره دهی می نمایند. تفاوت نمره دو آزمونگر در هر آیتم ارزشیابی نباید از ۴۰٪ نمره کل توانائی بیشتر باشد.

تبصره: در صورتیکه تفاوت نمره دو آزمونگر از ۴۰٪ کل بارم نمره بیشتر باشد توانائی مربوط باید مجدداً توسط هر دو آزمونگر مورد ارزیابی قرار گیرد و نمره دهی شود و شرط فوق محقق گردد. به هنگام نمره دهی نباید آزمون شونده حضور داشته باشد در ضمن آزمون شونده نباید از نتایج مرحله به مرحله آزمون مطلع گردد.

۵-۱- مشخصه های ارزشیابی

به هنگام قضاوت در خصوص توانائی در آزمونهای مهارتی باید به موارد زیر توجه نمود:

- آیا آزمون شونده کار را به درستی انجام داده است؟
- آیا تکالیف به طور کامل به انجام رسیده است؟
- آیا آزمون شونده می تواند برای تکالیف انجام داده شده استدلال آورد و ارتباطات را بشناسد یا ایجاد کند.
- آیا استدلال ها توسط آزمون شونده به صورت شفاف بیان شده است؟
- آیا از تجهیزات در حین انجام کار به درستی استفاده شده است؟
- آیا آزمون شونده به مقررات حفاظت و ایمنی کار در طول آزمون پایبند بوده است؟
- آیا مواد مصرفی که در اختیار آزمون شونده قرار گرفته بدرستی استفاده نموده، یا مواد مصرفی اضافی نیز در اختیار وی قرار گرفته است؟

قضاوت نزدیک به حقیقت توانائیها ، زمانی امکان پذیر است که انسان خطاهای ممکنه در این زمینه را بشناسد و سعی کند به هنگام آزمون از این خطاها اجتناب نماید.

خطاهای زیر به هنگام قضاوت می تواند به ارزشیابی خدشه وارد نماید :

- پیش داوری : آزمونگر از خصوصیات بارز آزمون شونده مثل لباس ، لهجه ، ملیت ، جنس و غیره نسبت به توانائی او پیش داوری می نماید.

- اثر گذاری اولیه: آزمونگران معمولاً خود را در امتداد برخورد اولیه با آزمون شونده قرار می دهند بر حسب نوع برخورد اولیه که خوب یا بد باشد ، دیگر قضاوتها نیز به تبع آن خوب یا بد ارزشیابی می شوند.

- خوش آمدن : آزمونگران ، آزمون شونده هائی را که از آنها خوششان بیاید به صورت ناخواسته بهتر از دیگران ارزشیابی می کنند.

- سطح بالا گرفتن حد نمره : آزمونگران ، قضاوت را با ملایمت انجام می دهند چرا که سطح نمره را بالا می گیرند و اصولاً از نمره بد خوششان نمی آید.

- سطح پائین گرفتن حد نمره: آزمونگران ، قضاوت را با سختگیری انجام می دهند ، و انتظار دارند توانائی آزمون شونده در سطح بالائی باشد تا نمره قبولی داده شود.

خطا در قضاوت باید بوسیله نظارت بر عملکرد آزمونگران به حداقل رسیده و اصولاً از آن پرهیز گردد. خود شما به عنوان آزمونگر می توانید از خطا در قضاوت اجتناب کنید و این زمانی بدست می آید که موارد ذکر شده فوق را به صورت آگاهانه مد نظر قرار داده و نحوه قضاوت خود را به صورت منظم کنترل نمائید.

ماخذ :

Tipps für Prüfer/innen, Institute für Bildungsforschung der Wirtschaft (ibw),

1. Auflag 2006

-توصیه هائی برای آزمونگران-موسسه پژوهش های آموزشی اقتصاد-چاپ اول ۲۰۰۶